

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

КАФЕДРА НЕВРОЛОГІЇ

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
член-кореспондент НАМН України,
професор, д.м.н. М.Р. Гжегоцький

2020 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Неврологія в т.ч. нейростоматологія

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 221 «Стоматологія»

факультет стоматологічний, курс IV

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри неврології
протокол № 1
від 28" серпня 2020 р.
завідуюча кафедрою неврології:
професор, д.м.н. Т.І. Негрич

Затверджено
профільною методичною комісією
з терапевтичних дисциплін
протокол № 1
від " 10 " вересня 2020 р.
Голова профільної методичної комісії:
професор, д.м.н. О.М. Радченко

Робоча навчальна програма дисципліни «Неврологія, в т.ч. нейростоматологія» ладена відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти, за спеціальністю 221 «Стоматологія» для студентів IV курсу стоматологічного факультету ладена д.м.н., проф. Негрич Т.І., к.м.н., доц. Король Г.М. та доц. Малярською Н.В. на дставі примірної програми навчальної дисципліни «Неврологія в т.ч. нейростоматологія», що ітверджена ДУ «Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти МОЗ України 5.06.2017р. та навчальної програми, затвердженої профільною методичною комісією з ерапевтичних дисциплін (протокол № 4 від 21.02.2019 року).

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри неврології 29.10.2019р. (протокол № 8) та на засіданні профільної методичної комісії з терапевтичних дисциплін 14.11.2019р. (протокол №2.)

Рецензенти:
Завідувач кафедри внутрішньої медицини №2 д.м.н., проф. Радченко О.М., к.м.н., доц. Філіпюк А.Л.

Зміни та доповнення до Навчальної програми з дисципліни «Неврологія в т.ч. нейростоматологія» для студентів IV курсу стоматологічного факультету підготовки фахівців другого(магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» на 2019-2020 навчальний рік

№п/п	Зміст внесених змін(доповнень)	Дата і № протоколу засідання кафедри	Примітка
1.	Змінено та доповнено перелік Базової літератури	29 жовтня 2019 року № 8	
2.	Змінено та доповнено перелік Допоміжної літератури	29 жовтня 2019 року №8	

Завідувач кафедри неврології

д.м.н., професор Негрич Т.І.

Зміни та доповнення до Навчальної програми з дисципліни «Неврологія в т.ч. нейростоматологія» за 2020-2021 рік не вносились.

Завідувач кафедри неврології

д.м.н., професор Негрич Т.І.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Неврологія , в т.ч. нейростоматологія» складена відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» для студентів IV курсу стоматологічного факультету .

На виконання Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII, постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 №266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», наказу МОН України №1151 від 06.01.2015 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 №266, наказу МОН України №247 від 26.01.2015 «Про особливості формування навчальних планів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.02.2015 за № 132/26577, листа МОН України від 02.10.2018, № 01.6/ 201/ 26038 «Щодо навчальних планів закладів вищої освіти» та наказу ректора ЛНМУ імені Данила Галицького від 02.06.2016 № 1604 «Про затвердження навчальних планів»:

1.Опис навчальної дисципліни «Неврологія, в т.ч. нейростоматологія» для студентів стоматологічного факультету:

Навчальну дисципліну «Неврологія, в т.ч. нейростоматологія» вивчають студенти IV курсу стоматологічного факультету під час восьмого навчального семестру. Для цього предмету передбачено 45 академічних годин, що згідно норм МОЗ України відповідає 1,5 кредитам, які розділяються наступним чином:

Опис навчального плану з дисципліни «Неврологія в т. ч. нейростоматологія» для студентів стоматологічного факультету

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин, з них			Рік навчання	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій	Практичних занять			
	45	6	24	15	4	залік
Кредитів ECTS	1,5					

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірність функціонування нервової системи і особливості клінічних проявів нейростоматологічних захворювань.

Міждисциплінарні зв'язки: Робоча навчальна програма з дисципліни «Неврологія, в т.ч. нейростоматологія» за своїм змістом є документом, що визначає обсяг знань, які повинні опанувати студенти ІV курсу відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики майбутнього фахівця, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни з урахуванням міждисциплінарних зв'язків.

Неврологія, у тому числі нейростоматологія як навчальна дисципліна: а) ґрунтується на вивченні студентами медичної біології, біологічної та біоорганічної хімії, гістології, фізіології та патологічної фізіології, анатомії людини та патологічної анатомії й інтегрується з цими дисциплінами; б) ґрунтується на вивченні студентами пропедевтичних дисциплін терапевтичного і стоматологічного профілю, фармакології, радіології і інтегрується з цими дисциплінами; в) інтегрується з іншими клінічними дисциплінами (внутрішньою медициною, стоматологією, нейрохірургією, онкологією, психіатрією, медичною генетикою, тощо).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Неврологія, в т.ч. нейростоматологія» є вдосконалення знань про особливості будови та функціонування різних відділів нервової системи, оволодіння методикою дослідження неврологічного статусу, вивчення етіопатогенетичних особливостей, клінічних проявів, диференціально-діагностичних ознаків та сучасних напрямків і алгоритмів лікування різних захворювань нервової системи і в тому числі нейростоматологічних.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Неврологія, в т.ч. нейростоматологія» є

- вдосконалити знання про анатомо-функціональні особливості та основні синдроми ураження пірамідної, екстрапірамідної, мозочкової, сенсорної систем, черепно-мозкових нервів, інтегративних систем мозку та вегетативної нервової системи;

- оволодіти методикою дослідження неврологічного статусу;
- ознайомитися з основними методами дослідження в неврології та нейростоматології (ЕЕГ, УЗДГ судин головного мозку, ЕНМГ, викликані потенціали, КТ, МРТ тощо), їх перевагами та діагностичними можливостями;
- навчитися самостійно обстежувати хворих із нейростоматологічною патологією, встановленням топічного та клінічного неврологічних діагнозів;
- вивчити етіологію, патогенетичні особливості, клінічні прояви, діагностичні та диференціально-діагностичні ознаки, сучасні напрямки та алгоритми лікування різних нейростоматологічних захворювань.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті вищої освіти).

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

інтегральна:

- Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог

загальні:

- Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді;

- Навички міжособистісної взаємодії;

- Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іншою мовою;

- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

-

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим;

- Здатність оцінювати та забезпечувати якість робіт, які виконуються;

- Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

спеціальні (фахові, предметні):

- Здатність оцінювати дані функціональної анатомії та клінічної фізіології нервової системи людини.

- Збирання медичної інформації про стан пацієнта.

-

- За стандартними методиками виділити провідні неврологічні симптоми і синдроми.
- Шляхом логічного аналізу та обґрунтування встановити топічний діагноз ураження нервової системи.
- Оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень.
- Діагностування невідкладних станів.
- Визначення тактики та надання екстреної долікарської медичної допомоги.
- Ведення медичної документації.
- Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.					
Загальні компетентності					
1.	Здатність застосовувати знання з топічної діагностики рівнів ураження нервової системи в практичних ситуаціях.	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують до фахівців та нефахівців.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах.
2.	Знання та розуміння предметної області пропедевтики внутрішньої медицини.	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності.	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

3.	Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії.	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації.
4.	Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватися другою мовою.	Мати досконалі знання рідної мови та базові знання іноземної мови.	Вміти застосовувати знання рідної мови, як усно так і письмово, вміти спілкуватися іноземною мовою.	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів рідну мову. Використовувати іноземну мову у професійній діяльності.	Нести відповідальність за вільне володіння рідною мовою, за розвиток професійних знань.
5.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності.	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
6.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання.	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
7.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних	Знати методи оцінювання показників якості	Вміти забезпечувати якість виконання	Встановлювати зв'язки для забезпечення якісного	Нести відповідальність за якість виконання

	робіт.	діяльності.	робіт	виконання робіт	робіт.
8.	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.	Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань.	Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконанні обов'язків .	Встановлювати і міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків.	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

1.	Здатність оцінювати дані функціональної анатомії та клінічної фізіології нервової системи людини.	Знати анатомію і функцію чутливих аналізаторів, рухових систем, вегетативної системи та вищих мозкових функцій.	Вміти інтерпретувати дані функціональної анатомії та клінічної фізіології нервової системи людини.	Використовувати стандартні підходи до оцінки функції нервової системи.	Розуміння важливості ретельного і правильного вивчення анатомії і функції нервової системи у майбутній професійній діяльності.
2.	Збирання анамнезу, медичної інформації про стан пацієнта.	Знати алгоритм опитування хворого з неврологічною патологією.	Вміти провести розпитування та виділити основні скарги, оцінити загальний стан пацієнта.	Дотримуватись вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань.
3.	За стандартними методиками виділити провідні неврологічні симптоми і синдроми.	Знати основні симптоми і синдроми ураження різних відділів нервової системи.	Навички обстеження хворих з руховими, чутливими розладами; обстеження черепно-мозкових нервів, вегетативної нервової системи, функції кори головного мозку.	Дотримуватися методики проведення неврологічного обстеження, відповідних етичних і юридичних норм.	Відчуття відповідальності за правильність, чіткість і своєчасність діагностики.
4.	Шляхом логічного аналізу та обґрунтування	Знати провідні синдроми	Вміти досліджувати неврологічний	Додержуватися правил медичної деонтології,	Відповідальність за проведення складних

	встановити топічний діагноз ураження нервової системи.	ураження різних рівнів нервової системи: чутливі, рухові, вегетативні та синдроми ураження кори головного мозку.	статус пацієнта, зафіксувати провідні клінічні синдроми; провести диференційну діагностику рівнів ураження нервової системи.	гуманного ставлення до хворого.	клінічних, діагностичних завдань та правильність встановлення топічного діагнозу.
5.	Оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень.	Знати стандартні методики проведення обстежень та лабораторних досліджень у неврологічній практиці.	Вміти аналізувати результати лабораторних та інструментальних досліджень та на їх підставі оцінювати інформацію щодо ураження нервової системи.	Обґрунтовано призначати та оцінювати результати обстежень та лабораторних досліджень.	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо оцінювання обстежень та результатів лабораторних досліджень.
6.	Діагностування невідкладних станів	Мати спеціалізовані знання про діагностику невідкладних станів у неврології.	Виконувати діагностування невідкладних станів згідно стандартної схеми.	Визначити тактику надання екстреної медичної допомоги згідно алгоритму.	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
7.	Визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.	Знати методи оцінювання показників якості діяльності.	Вміти надавати необхідну допомогу згідно стандарту.	Обґрунтовано проводити маніпуляції з надання допомоги та оцінювати результати медичних маніпуляцій.	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
8.	Ведення медичної документації.	Знати правила та стандарти ведення медичної документації. Знати основні види медичної документації щодо пацієнта та контингенту населення (карта амбулаторного/стаціонарного хворого, історія хвороби, тощо).	Вміти заповнювати і вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення, використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів.	Використовувати стандартні підходи до ведення медичної документації. Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного ведення медичної документації.	Нести відповідальність за правильність ведення медичної документації. Відповідати за якісне виконання заповнення і ведення медичної документації.

9.	Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.	Знати методи опрацювання державної, соціальної, медичної інформації.	Вміти аналізувати та оцінювати державну, соціальну, медичну інформацію.	Використовувати стандартні підходи до оцінки інформації, використовувати комп'ютерні інформаційні технології.	Відповідати за опрацювання державної, соціальної, медичної інформації.
----	---	--	---	---	--

Результати навчання: Проводити опитування та фізикальне обстеження хворих та аналізувати їх результати в клініці внутрішніх хвороб. Аналізувати результати основних лабораторних та інструментальних методів дослідження. Визначати провідні симптоми у клініці нервових і нейростоматологічних хвороб.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна: Оцінювати інформацію щодо діагнозу в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, на підставі результатів лабораторних досліджень

Результати навчання для дисципліни: Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи і системи, встановлювати вірогідний синдромальний попередній клінічний діагноз. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-трансферною системою. Згідно з навчальним планом підготовки фахівців, на вивчення навчальної дисципліни “Неврологія, в т.ч. нейростоматологія” виділено 1,5 кредитів (45 годин), 30 годин. з яких складає аудиторна підготовка (у вигляді лекцій - 6 годин та практичних занять - 24 годин) і 15 годин - самостійна робота студентів. Обсяг навчального навантаження студентів описаний у кредитах ECTS - залікових кредитах, які зараховуються студентам при успішному засвоєнні ними відповідного залікового кредиту (заліку).

Програма навчальної дисципліни складається з таких підрозділів:

1. Неврологія. 2. Нейростоматологія.

Підрозділ 1. Неврологія

1.Головні етапи розвитку неврологічної науки. Принципи будови та функціонування нервової системи. Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система. Симптоми центрального і периферичного парезів. Екстра пірамідна система та синдроми її ураження.

Головні етапи філо- і онтогенезу нервової системи. Структурна і функціональна одиниця нервової системи. Головні анатомо-топографічні відділи нервової системи: півкулі мозку, підкіркові вузли, стовбур мозку, спинний мозок, корінці, спинальні ганглії,

сплетіння, периферичні нерви. Функціональна одиниця нервової системи - нейрон. Типи нейронів, їх функціональне значення. Нейроглія, її функціональне значення.

Вегетативна нервова система, її надсегментарний і сегментарний відділи. Лімбіко-ретикулярний комплекс. Кора головного мозку. Цитоархітектонічні поля. Локалізація функцій в корі великих півкуль. Поняття про функціональні системи. Кровопостачання головного і спинного мозку. Оболонки головного і спинного мозку. Спинномозкова рідина.

Уявлення про рефлекс і рефлекторну дугу, умовні і безумовні рефлексії, рівнів замикання шкірних, сухожилкових і периостальних рефлексів.. Анатомічні особливості і нейрофізіологія системи довільних рухів, екстрапірамідної системи і мозочка. Методика дослідження рухової системи. Реалізація довільних рухів. Пірамідна система. Центральний та периферичний рухові нейрони. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи.

Симптоми центрального (спастичного) паралічу. Синдром рухових розладів при ураженні рухового шляху на різних рівнях.

Анатомічні дані: базальні ганглії (чечевицеподібне, хвостате ядро, огорожа, субталамус), утворення стовбура мозку (червоне ядро, чорна субстанція, ретикулярна формація). Зв'язки підкіркових гангліїв з різними відділами головного і спинного мозку. Фізіологія екстрапірамідної системи, її участь в забезпеченні безумовних рефлексів, реалізації стереотипних автоматизованих рухів, готовності м'язів до дії. Сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі. Синдроми ураження екстрапірамідної системи.

Акінетико-ригідний синдром, або синдром Паркінсонізму, його біохімічні аспекти. Ключові клінічні прояви паркінсонізму: оліго-брадікінезія, ригідність м'язів, паркінсонічний тремор, постуральна нестійкість.

Гіперкінетичний синдром. Види гіперкінезів: атетоз, хореїчний, гемібалізм, тики. М'язові дистонії (фокальні (блефароспазм, лицьовий геміспазм, спастична кривошия, оромандибулярна дистонія, дистонія кисті, дистонія стопи, торсіонна дистонія), сегментарні, генералізовані).

2. Мозочок, синдроми ураження мозочка. Чутлива система та симптоми її ураження. Види і типи порушення чутливості.

Анатомо-фізіологічні особливості мозочка. Зв'язки мозочка з різними відділами головного та спинного мозку (гомо- і гетеролатеральні). Аферентні і еферентні шляхи. Черв'як і півкулі мозочка. Функції мозочка: забезпечення рівноваги, координації, синергізму рухів, регуляція м'язового тону. Синдроми ураження мозочка. Уявлення про статичну і локомоторну атаксію. Види атаксій: (мозочкова, кіркова, вестибулярна, сенситивна).

Поняття про рецепцію. Види рецепторів. Екстроцептивна, пропріоцептивна, інтероцептивна чутливість. Клінічна класифікація чутливості. Провідні шляхи чутливості. Методика дослідження. Види чутливих розладів: анестезія, гіпестезія, гіперестезія, гіперпатія, дизестезія. Синестезія, дисоційовані розлади, поліестезія, парестезії. Біль і його класифікація.. Поняття про ноціцептивні і антиноціцептивні системи мозку.

Топічні типи чутливих порушень: мононевритичний, поліневритичний, корінцевий, задньороговий, провідниковий (при ураженні провідних чутливих шляхів на рівні спинного мозку, медіальної петлі, зорового горба, внутрішньої капсули); кірковий тип (синдроми подразнення та випадіння).

3. Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження окорухових нервів. Локалізація функцій у корі головного мозку. Синдроми уражень. Спинномозкова рідина, її зміни. Менінгеальний синдром.

I пара – нюховий нерв (чутливий нерв): основні анатомо-фізіологічні дані.

Нюховий аналізатор: перший нейрон (гангліозні клітини слизової оболонки носа); другий нейрон (нюхові цибулини, нюховий шлях); третій нейрон (первинні підкоркові нюхові центри – нюховий трикутник, прозора перегородка, передня продирявлена субстанція); кірковий нюховий центр (медіальна поверхня скроневої долі мозку). Дослідження нюхового аналізатора. Синдроми ураження – гіпосмія, аносмія, гіперосмія, нюхові галюцинації.

II пара – зоровий нерв (чутливий нерв). Анатомо-фізіологічні особливості: відділи – периферичний (палички та колбочки, біполярні клітини, гангліозні клітини, сам нерв, хіазма,

зоровий тракт), центральний (латеральні колінчасті тіла, верхні бугри чотирьоххолм'я, подушка здорового бугра (підкоркові центри), пучок Граціоле, шпорна борозда потиличної долі (кірковий центр аналізатору).

Симптоми ураження: амавроз, амбліопія, гомонімна і гетеронімна геміанопсія (біназальна, бітемпоральна), зорові галюцинації. Зміни диску зорового нерва (зміни на очному дні).

III, IV, VI пари – окоруховий (змішаний), блоковий, відвідний (рухові) нерви: локаліація ядер, вихід корінців з черепа, зона інервації на периферії.

Симптоми ураження: птоз, косоокість, диплопія, порушення конвергенції і акомодациї, офтальмоплегія (часткова і повна); зіничні реакції, рефлекторна дуга зіничного рефлексу, порушення зіничних реакцій (синдром Аргайля-Робертсона), міоз, мідріаз, анізокорія.

Будова великих півкуль головного мозку. Цито- і мієлоархітектоніка кори. Локалізація функцій в корі головного мозку. Праксис. Види апраксії: конструктивна, ідеаторна, моторна. Мова. Розлади мови: моторна, сенсорна, амнестична афазія.

Спинномозкова пункція. Оболонки головного і спинного мозку. Фізіологія ліквороутворення. Склад ліквору в нормі, його видозміни при менінгітах, пухлинах, геморагічному інсульті, туберкульозу. Клітинно-білкова, білково-клітинна дисоціація. Плеоцитоз.

Менінгеальні симптоми: головний біль, блювання, загальна гіперестезія, світлобоязнь, ригідність потиличних м'язів, симптом Керніга, симптоми Брудзинського (верхній, середній, нижній), тризм, локальні реактивні больові феномени с-м Менделя, виличний с-м Бехтерева, біль при натискуванні точок виходу малого й великого потиличних нервів. Менінгеальна поза хворого. Симптом Лессажа.

4. Епілепсія і неепілептичні пароксизмальні стани.

Епілепсія. Патогенетична суть епілептичного осередка в розвитку захворювання. Значення ендogenousого і екзогенного факторів, що беруть участь у формуванні цього вогнища. Класифікація епілептичних нападів: генералізовані, парціальні і парціально-генералізовані. Принципи диференційованого лікування епілепсії. Епілептичний статус (діагностика, невідкладна допомога).

Неепілептичні пароксизмальні стани. Стани з корчами: спазмофілія, фебрильні корчі, токсичні корчі, істеричні пароксизми. Стани без корчів: вегетативні пароксизми, мігрень, синкопи. Диференціальна діагностика епілепсії і неепілептичних пароксизмальних станів. Лікування пароксизму та лікування у межприступний період.

5. Судинні захворювання головного та спинного мозку.

Класифікація. Гострі порушення мозкового кровообігу: інсульти і скороминущі порушення мозкового кровообігу (транзиторні ішемічні атаки та церебральні гіпертонічні кризи). Хронічні порушення мозкового кровообігу: ранні і пізні форми. Судинні деменції.

Етіологічні фактори і патогенез гострих порушень мозкового кровообігу. Геморагічний і ішемічний (тромботичний і нетромботичний) інсульти, субарахноїдальні крововиливи. Симптоми ураження передньої, середньої, задньої мозкових артерій. Синдроми оклюзії і стенозу магістральних судин мозку. Загально-мозкові та осередкові синдроми. Кількісні і якісні види розладів свідомості (Продуктивна і непродуктивна симптоматика). Диференціальний діагноз різних типів гострого порушення мозкового кровообігу. Сучасні методи недиференційованої і диференційованої терапії гострих порушень мозкового кровообігу. Період «терапевтичного вікна». Показання і протипоказання для хірургічного лікування порушень мозкового кровообігу.

Крововиливи в спинний мозок і його оболонки. Ішемічні спінальні інсульти. Етіологія і патогенез. Симптоматологія. Діагностика. Інтенсивна терапія в гострому періоді.

6. Інфекційні захворювання нервової системи.

Менінгіти. Класифікація менінгітів: первинні і вторинні, гнійні і серозні.

Гнійні менінгіти. Первинний менінгококовий менінгіт, клініка, діагностика, особливості перебігу, атипів форми. Вторинні менінгіти: пневмококовий, стафілококовий. Клініка, діагностика, показники ліквору, лікування, профілактика. Серозні менінгіти. Первинні вірусні: лімфоцитарний хориоменінгіт, ентеровірусний менінгіт (ЕСНО, Коксаки), паротитний

та інші. Вторинні: туберкульозний менінгіт та менінгіти при інших інфекціях. Клініка, діагностика, значення дослідження ліквору в диференціальній діагностиці, лікування, профілактика. Енцефаліти. Класифікація. Первинні енцефаліти: епідемічний, кліщовий, весняно-літній, герпетичний. Вторинні енцефаліти: ревматичний (мала хорея), поствакцинальний, при вітряній віспі, корі, краснусі. Клініка, перебіг, форми захворювання, діагностика. Ураження нервової системи при грипі (грипозний геморагічний енцефаліт, енцефалопатія).

Нейросифіліс. Ранній нейросифіліс (мезодермальний): генералізований сифілітичний менінгіт, менінговаскулярний сифіліс, гуми головного і спинного мозку, латентний асимптомний менінгіт (лікворосифіліс). Пізній нейросифіліс (паренхиматозний): спинна сухотка, прогресивний параліч. Діагностика, методи лікування.

НейроСНІД. Етіологія, патогенез, ключові клінічні прояви: деменція, гострий менінгонцефаліт і атипичний асептичний менінгіт, мієлопатія, ураження периферичної нервової системи.

Ураження нервової системи, пов'язані з інфекціями, що розвиваються на фоні імунodefіциту, викликані токсоплазмозом, вірусом простого герпесу, цитомегаловірусною інфекцією, паповавірусом, грибками (криптококи, кандидоз). Пухлини центральної нервової системи при СНІДі: первинна лімфома, саркома Капоші. Порушення мозкового кровообігу у хворих на СНІД. Діагностика неврологічних проявів СНІДу. Лікування. Прогноз. Профілактика.

Туберкульоз нервової системи. Туберкульозний менінгіт (клініка, перебіг, дані ліквору). Туберкульозний спондиліт, солітарні туберкуломи головного мозку. Діагностика, сучасні методи лікування, профілактика.

7. Демієлінізуючі захворювання нервової системи.

Гострий розсіяний енцефаломієліт. Розсіяний склероз. Сучасна теорія патогенезу (аутоімунне захворювання, генетична схильність). Патоморфологія (численні вогнища демієлінізації у головному та спинному мозку). Ранні симптоми. Основні клінічні форми (церебральна: стовбутова, мозочкова, оптична, гіперкінетична, спинальна, цереброспинальна). Триада Шарко. Пентада Мамбурга. Форми перебігу хвороби. Диференціальна діагностика. Лікування (у період загострення – обмінний плазмаферез, пульс-терапія кортикостероїдами, цитостатики, десенсибілізуюча терапія, антигістамінні препарати, антиоксиданти; у період ремісії – інтерферони – препарати, які покращують трофіку нервової системи, судинні препарати).

8. Функціональна діагностика захворювань нервової системи.

Рентгенологічні (краніо-, спондилографія); Контрастні рентгенологічні обстеження (мієлографія, ангіографія, вентрикулографія); Ультрозвукові (ехоенцефалоскопія, доплерографія); Електрофізіологічні (електроенцефалографія, реоенцефалографія, ехоенцефалоскопія, електроміографія та ін.); Методи нейровізуалізації (комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія, в тому числі у судинному режимі)

Підрозділ 2. Нейростоматологія

9. Головний біль.

Етіологія та механізми головного болю: судинний, ліквородинамічний, невралгічний, м'язового напруження, психалгічний, змішаний. Класифікація. Нозологічні форми головного болю: мігрень, біль м'язового напруження, пучковий біль. Диференціальна діагностика, принципи лікування. Мігрень-етіологія, сучасні механізми патогенезу. Клінічні форми (проста мігрень – без аури, асоційована), діагностика, диференційований діагноз, принципи лікування (в період приступу та у межприступний період). Головний біль при синдромі внутрічерепної гіпотензії та синдромі внутрічерепної гіпертензії (етіопатогенетичні фактори, суб'єктивні дані, клінічні та інструментальні дані).

10. Патологія вегетативної нервової системи.

Анатомо-фізіологічні особливості і функції вегетативної нервової системи:

Сегментарний відділ вегетативної нервової системи. Симпатична нервова система: бокові роги спинного мозку, симпатичний стовбур, ганглії. Парасимпатична нервова система: Краніобульбарний, сакральний (крижовий) відділи. Надсегментарний відділ вегетативних функцій: гіпоталамус, лімбічна система, ретикулярна формація стовбура мозку. Ерготропна і трофотропна діяльність. Методи дослідження вегетативних функцій.

Синдроми ураження надсегментарного відділу вегетативної нервової системи. Синдром вегетативної дистонії. Перманентний і пароксизмальний перебіг. Гіпоталамічний синдром. Вегетативно-судинні пароксизми: симпато-адреналовий, ваго-інсулярний, змішаний. Синдром ураження сегментарної вегетативної нервової системи. Ураження стовбура мозку, бокових рогів спинного мозку, гангліїв пограничного стовбура, сплетінь, нервів. Синдром Клода-Бернара-Горнера. Вісцеральні симптоми. Рівні регуляції тазових функцій та їх розлади.

11. Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження. V пара – трійчастий нерв (змішаний): ядра нерва, вихід корінців на основі мозку, черепа, гілки нерва і зони їх іннервації (глазний нерв, верхньощелепний, нижньощелепний нерви). Симптоми ураження системи трійчастого нерва: ураження гілок трійчастого нерва (стріляючі болі, порушення всіх видів чутливості в зоні іннервації відповідних гілок, втрата рогівкового рефлекса, парез жувальних м'язів, втрата нижньощелепного рефлекса); ураження вузла трійчастого нерва (герпетичні висипи, болі, порушення всіх видів чутливості на половині обличчя, зниження рогівкового, нижньощелепного рефлексів); ураження чутливого ядра трійчастого нерва – ядра спинномозкового шляху (сегментарно – дисоційований тип порушення больової та температурної чутливості на половині обличчя); ураження таламусу (геміанестезія всіх видів чутливості, таламічні болі на протилежному боці від вогнища; ураження кори постцентальної закрутки).

VII пара – лицьовий нерв (змішаний). Анатомо-фізіологічні особливості; складові гілки нерва (великий каменистий нерв, стременний нерв, барабанна струна, сам лицьовий нерв). Симптоми ураження лицьового нерва: периферичний парез мімічних м'язів (ураження нерва в каналі, мосто-мозочковий кут, мозковий стовбур (альтернуючі синдроми мосту)) та центральний парез мімічних м'язів (внутрішня капсула; нижні відділи передньої центральної звивини).

VIII пара – присінково-завитковий нерв (чутливий). Анатомо-фізіологічні дані, кохлеарний і вестибулярний нерви. Патологія кохлео-вестибулярного апарату: ураження звукосприймального апарату (розлад слуху на високі тони), ураження звукопровідного апарату (розлад слуху на низькі тони); ураження присінкової частини (запаморочення, ністагм, порушення рівноваги, координації рухів, вегетативні порушення, ураження кори скроневої долів (у разі подразнення-слухові галюцинації)).

12. Патологія IX – XII пар черепних нервів. Бульбарний і псевдобульбарний

синдроми. IX пара – язикоглотковий нерв (змішаний); X пара – блукаючий нерв (змішаний); XI пара – додатковий нерв (руховий); XII пара – під'язиковий нерв (руховий).

Анатомо – фізіологічні особливості. Локалізація ядер у довгастому мозку. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми: спільні ознаки (дисфагія, дисфонія, дизартрія) та відмінності (фібриляції та атрофії м'язів язика, рефлeksi орального автоматизму, вимушений сміх, плач). Порушення іннервації м'язів язика – периферичний та центральний парези.

13. Невралгія трійчастого нерва.

- Невралгія трійчастого нерва переважно центрального генезу. Класична невралгія трійчастого нерва.
- Післягерпетичне ураження гілок трійчастого нерва.
- Невралгія трійчастого нерва переважно периферичного генезу. Одонтогенна невралгія трійчастого нерва.
- Невралгія носовійкового нерва (синдром Чарліна).
- Невралгія вушно-скроневого нерва (синдром Фрей).

Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційний діагноз, лікування.

14.Невропатія трійчастого нерва та його окремих гілок. Ятрогенні невропатії трійчастого нерва.

- Невропатія нижнього альвеолярного нерва.
- Невропатія щічного нерва
- Невропатія язикового нерва (глосалгія).
- Невропатія верхнього альвеолярного нерва.
- Ятрогенні невропатії трійчастого нерва.

Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.

15.Синдроми ураження лицьового нерва.

- Невропатія лицьового нерва.
- Синдром ураження вузла колінця (синдром Ханта).
- Невралгія відієвого нерва (синдром Файля).

Етіологія, патогенез, клініка, лікування.

16.Синдроми ураження язикоглоткового, блукаючого та під'язикового нервів.

- Невралгія язикоглоткового нерва.
- Невралгія барабанного нерва (синдром Рейхерта).
- Невралгія вушного нерва.
- Невралгія верхнього гортанного нерва.
- Невралгія під'язикового нерва.

Етіологія, клініка, лікування.

17.Вегетативні прозопалгії та інші нейрогенні захворювання обличчя.

- Гангліоніт війкового вузла (синдром Оппенгейма).
- Гангліоніт крило піднебінного вузла (синдром Слюдера).
- Гангліоніт вушного вузла.
- Гангліоніт під нижньощелепного та під'язикового вузлів.
- Гангліоніт шийних симпатичних вузлів.
- Пучковий головний біль (кластерна цефалгія).
- Ангіоневротичний набряк (набряк Квінке).
- Синдром Россолімо-Мелькерсона-Розенталя.
- Синдром Шегрена.
- Прогресуюча геміатрофія обличчя (синдром Паррі-Ромберга).

Етіологія, клініка, лікування.

18.Захворювання периферичної нервової системи.

Клінічна класифікація захворювань периферичної нервової системи.

Ураження окремих спинномозкових нервів.Травматичні. На верхніх кінцівках: променевого, ліктьового, серединного, шкірно-мязового та інших нервів. На нижніх кінцівках: стегнового, сідничного, малогомілкового, великогомілкового та інших.

Плексопатії. Травми сплетінь: шийного, верхнього плечового (параліч Ерба-Дюшенна); нижнього плечового (параліч Дежеріна-Клюмпке); плечового (тотально); попереково-крижового (частково або тотально).

Множинні ураження корінців нервів.Інфекційні полінейропатії, інфекційно-алергічні полірадикулонейропатії (Ландрі, Гієна-Барре).Поліневропатії. Токсичні: при хронічних побутових або виробничих інтоксикаціях (алкогольні, свинцеві, хлорофосні та інші); при токсикоінфекціях (дифтерія, ботулізм); алергічні (медикаметозні та інші); дисметаболічні: гіпо- або авітамінозів, при ендокринних захворюваннях – цукровий діабет, захворювання печінки, нирок і т. д.; дисциркуляторні: при вузликовому периартеріїті, ревматичних та інших васкулітах, ідіопатичні і спадкові форми.Лікування захворювань периферичної нервової

системи: медикаментозна, ортопедична, хірургічна, санаторно-курортна. Лікування фізкультурою. Питання профілактики і експертизи.

3. Структура навчальної дисципліни «Неврологія, в т. ч. нейростоматологія»

Підрозділ 1. Неврологія

Підрозділ 2. Нейростоматологія

Тема	Лекції	Практичні заняття	СРС	Індивідуальна СРС
Підрозділ 1 «Неврологія»				
1. Головні етапи розвитку неврологічної науки. Принципи будови та функціонування нервової системи. Чутлива система та симптоми її ураження. Види і типи порушення чутливості.		2	1	
2. Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система. Симптоми центрального і периферичного парезів.	2	2	1	
3. Екстрапірамідна система та синдроми її ураження. Мозочок, синдроми ураження мозочка.		2	1	
4. Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження окорухових нервів. Локалізація функцій у корі головного мозку. Синдроми уражень. Спинномозкова рідина, її зміни. Менінгеальний синдром.		2	1	
5. Епілепсія і неепілептичні пароксизмальні стани.		1	1	
6. Судинні захворювання головного та спинного мозку. Інфекційні захворювання нервової системи.	2	2		
7. Демієлінізуючі захворювання нервової системи.		1	1	
8. Функціональна діагностика захворювань нервової системи.			2	
Підрозділ 2 «Нейростоматологія»				
9. Головний біль.		1		Участь у студентському науковому гуртку, міжвузівських олімпіадах
10. Патологія вегетативної нервової системи.		2	1	
11. Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження.		2		
12. Патологія IX – XII пар черепних нервів. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми.		1		
13. Невралгія трійчастого нерва. Ятрогенні невротії трійчастого нерва.		1	1	

14. Синдроми ураження лицевого, язикоглоткового, блукаючого та під'язикового нервів.		1		
15. Вегетативні прозопалгії та інші нейрогенні захворювання обличчя.	2	1	1	
16. Захворювання периферичної нервової системи.		1	2	
Залікове заняття.	-	-	1	
Усього годин - 45	6	24	14	1
Кредитів ECTS – 1,5				

4. Тематичний план лекцій з дисципліни

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
<i>Підрозділ 1 «Неврологія»</i>		
1	Судинні захворювання головного і спинного мозку.	2
<i>Підрозділ 2 «Нейростоматологія»</i>		
2	Головний біль. Вегетативна нервова система.	2
3	Основні нейростоматологічні захворювання і синдроми.	2
	РАЗОМ, кількість годин з дисципліни	6

5. Тематичний план практичних занять з дисципліни

№ з.п.	ТЕМА	К-сть годин
<i>Підрозділ 1 «Неврологія»</i>		
1.	Головні етапи розвитку неврологічної науки. Принципи будови та функціонування нервової системи. Чутлива система та симптоми її ураження. Види і типи порушення чутливості.	2
2.	Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система. Симптоми центрального і периферичного парезів.	2
3.	Екстрапірамідна система та синдроми її ураження. Мозочок, синдроми ураження мозочка.	2
4.	Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження ококорухових нервів. Локалізація функцій у корі головного мозку. Синдроми уражень. Спинномозкова рідина, її зміни. Менінгеальний синдром.	2
5.	Епілепсія і неепілептичні пароксизмальні стани	1

6.	Судинні захворювання головного та спинного мозку. Інфекційні захворювання нервової системи.	2
7.	Демієлінізуючі захворювання нервової системи.	1
Підрозділ 2 «Нейростоматологія»		
8.	Головний біль.	2
9.	Патологія вегетативної нервової системи.	1
10.	Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження.	2
11.	Патологія IX – XII пар черепних нервів. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми.	1
12.	Невралгія трійчастого нерва. Ятрогенні невропатії трійчастого нерва.	1
13.	Синдроми ураження лицевого, язикоглоткового, блукаючого та під'язикового нервів.	1
14.	Вегетативні прозопалгії та інші нейрогенні захворювання обличчя.	1
15.	За захворювання периферичної нервової системи. Залікове заняття.	1
РАЗОМ, кількість годин практичних занять з дисципліни		24

Тематичний план практичних занять (3 акад.год.)

№ з.п.	<i>Підрозділ 1 «Неврологія»</i>	Кількість годин
1.	Головні етапи розвитку неврологічної науки. Принципи будови та функціонування нервової системи. Чутлива система та симптоми її ураження. Види і типи порушення чутливості.	2
2.	Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система.	1
		3
2.	Симптоми центрального і периферичного парезів.	1
3.	Екстрапірамідна система та синдроми її ураження. Мозочок, синдроми ураження мозочка.	2
		3
4.	Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження окорухових нервів. Локалізація функцій у корі головного мозку. Синдроми уражень. Спинномозкова рідина, її зміни. Менінгеальний синдром.	2
5.	Епілепсія і неепілептичні пароксизмальні стани.	1
		3
6.	Судинні захворювання головного та спинного мозку. Інфекційні захворювання нервової системи.	2
7.	Демієлінізуючі захворювання нервової системи.	1

	.	3
	Підрозділ 2 «Нейростоматологія»	
8.	Головний біль.	2
9.	Патологія вегетативної нервової системи.	1
		3
9.	Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження.	1
10.	Патологія IX – XII пар черепних нервів. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми.	2
		3
11.	Невралгія трійчастого нерва. Ятрогенні невропатії трійчастого нерва.	1
12.	Синдроми ураження язикоглоткового, блукаючого та під'язикового нервів.	1
13.	Вегетативні прозопалгії та інші нейрогенні захворювання обличчя.	1
		3
14.	За захворювання периферичної нервової системи. Залікове заняття.	1
	РАЗОМ	24

6. Тематичний план самостійної роботи студентів (СРС)

№ з.п.	ТЕМА	К-сть годин	Види контролю
Підрозділ 1 «Неврологія»			
1.	Самостійне спрацювання тем:		
1.1.	Головні етапи розвитку неврологічної науки.	1	Під час проведення практичних занять
1.2.	Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система. Симптоми центрального і периферичного парезів.	1	Схеми кірково-м'язового шляху.
1.3.	Екстрапірамідна система та синдроми її ураження. Мозочок, синдроми ураження мозочка.	1	Поточний контроль на практичних заняттях.
1.4.	Локалізація функцій у корі головного мозку. Синдроми уражень.	1	- ” -
1.5.	Неепілептичні пароксизмальні стани.	1	

			- '' -
1.6.	Демієлінізуючі захворювання нервової системи.	1	- '' -
1.7.	Функціональна діагностика захворювань нервової системи.	2	- '' -
Підрозділ 2 «Нейростоматологія»			
1.8.	Патологія вегетативної нервової системи.	1	Поточний контроль на практичних заняттях
1.9.	Ятрогенні невротії трійчастого нерва.	1	- '' -
1.10	Вегетативні прозопалгії	1	- '' -
1.11	За захворювання периферичної нервової системи.	2	- '' -
2.	Індивідуальна самостійна робота Участь у студентському науковому гуртку, міжвузівських олімпіадах	1	- '' -
3.	Підготовка до залікового заняття	1	Підсумкове заняття.
РАЗОМ СРС з дисципліни		15	

7. Індивідуальні завдання .

До індивідуальних завдань при вивченні дисципліни «Неврологія в т. ч. нейростоматологія » належать:

- складання задач з топічної діагностики;
- створення схем кірково-м'язового, чутливих шляхів, мозочкових шляхів;
- складання ситуаційних задач, задач «Крок-2»;
- підготовка доповідей на наукову конференцію;
- участь у міжвузівських олімпіадах.
- . Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладачів. Мета індивідуального навчально-дослідного завдання - самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення та практичне застосування знань студента з навчального курсу, розвиток навичок самостійної роботи. Оформлене індивідуальне завдання має титульний лист, зміст індивідуального завдання, теоретичну і практичну складову, висновок, список використаної літератури. Розкриття індивідуального завдання повинно мати практичну направленість, зв'язок з конкретним об'єктом діяльності у галузі медицини або фармації.

8. Методи навчання.

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є:

а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота студентів (СРС).

Практичні заняття передбачають: 1) дослідження студентами неврологічного статусу здорової людини; 2) дослідження студентами статусу при різних захворюваннях нервової системи; виявлення симптомів і синдромів; 3) постанову топічного і клінічного діагнозу; проведення диференційного діагнозу; 4) призначення сучасного лікування неврологічним хворим; 5) вирішення ситуаційних задач, задач за типом ліцензійного іспиту «Крок-2».

Головною метою курсу з неврології в т.ч. нейростоматології є навчання студентів теоретичним основам, навичкам обстеження неврологічних хворих, методології постановки діагнозу неврологічного захворювання, вибору тактики лікування та надання термінової допомоги при невідкладних станах.

Окреме місце повинно відводитись вивченню гострих станів - порушень кровообігу у головному мозку, епілептичного статусу, неврологічних больових синдромів, уражень нервової системи при патології внутрішніх органів, порушень функцій вегетативної і периферичної нервової систем.

Для студентів стоматологічного факультету передбачено поглиблене вивчення особливостей патології трійчастого, лицьового, ураження язикоглоткового, блукаючого та під'язикового нервів. Необхідно знати вегетативні прозопалгії та інші нейрогенні захворювання обличчя.

Таким чином, студенти стоматологічного факультету, які вивчатимуть курс неврології по запропонованій програмі, повинні знати клінічну анатомію, фізіологію нервової системи, симптоми ураження різних відділів нервової системи; повинні вміти поставити діагноз неврологічного захворювання, провести диференціальний діагноз та лікування хворих на судинні, інфекційні, демієлінізуючі, епілепсію, захворювання периферичної нервової системи та вегетативні прозопалгії.

Студенти також повинні оволодіти практичними навичками дослідження стану неврологічного хворого, вивчення рухової, сенсорної систем, черепних нервів; розуміти основні показники допоміжних методів дослідження в неврологічній клініці (рентгенологічних, комп'ютерно-томографічних, електрофізіологічних, біохімічних та ін.).

9. Методи контролю.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям теми, під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацьовує самостійно і вони не входять до структури практичного заняття. Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести; розв'язування ситуаційних задач - типових і атипових; структуровані письмові роботи; структурований за процедурою контроль практичних навичок та умінь (оцінка знань та вмінь аналізувати та трактувати макро- та мікроскопічні зміни клітин, тканин, органів та систем при тих чи інших патологічних процесах).

Оцінювання поточної навчальної діяльності: При засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність студента виставляються оцінки за 4-ри бальною традиційною шкалою.

Оцінювання самостійної роботи: Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюються також на аудиторному занятті.

Форма підсумкового контролю відповідно до навчального плану (залік)

10. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Критерії оцінювання поточної навчальної діяльності студента:

На кожному практичному занятті викладач оцінює знання кожного студента за чотирибальною системою. Вага кожної теми у межах одного модуля має бути однаковою.

Відмінно ("5") - Студент правильно, чітко, логічно і повно відповідає на всі стандартизовані питання поточної теми, включно з питаннями лекційного курсу і самостійної роботи. Тісно пов'язує теорію з практикою і правильно демонструє виконання (знання) практичних навичок. Вільно читає результати аналізів, вирішує ситуаційні задачі підвищеної складності, вміє узагальнювати матеріал, володіє методами обстеження хворого в обсязі, необхідному для діяльності лікаря. Виконав заплановану індивідуальну роботу.

Добре ("4") - Студент правильно і по суті відповідає на стандартизовані питання поточної теми, включно з питаннями лекційного курсу і самостійної роботи. Демонструє виконання (знання) практичних навичок. Правильно використовує теоретичні знання при вирішенні практичних завдань. Вміє вирішувати легкі і середньої складності ситуаційні задачі. Володіє необхідними практичними навиками і прийомами їх виконання в обсязі, що перевищує необхідний мінімум.

Задовільно ("3") - Студент неповно, за допомогою додаткових питань відповідає на стандартизовані питання поточної теми, лекційного курсу і самостійної роботи. Не може самостійно побудувати чітку, логічну відповідь. Під час відповіді і демонстрації практичних навичок студент робить помилки. Студент вирішує лише найлегші задачі, володіє лише обов'язковим мінімумом методів дослідження.

Незадовільно ("2") - Студент не знає матеріалу поточної теми, не може побудувати логічну відповідь, не відповідає на додаткові запитання, не розуміє змісту матеріалу. Під час відповіді і демонстрації практичних навичок студент робить значні, грубі помилки.

11. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні та на окремих його завершених етапах за національною шкалою та шкалою ECTS. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію студента. ***Семестровий залік*** - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів навчальних робіт, передбачених робочою навчальною програмою. Семестровий залік виставляється за результатами поточного контролю.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти.

Для дисципліни – Неврологія в т. ч. нейростоматологія - формою підсумкового контролю є залік : *Максимальна кількість балів*, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить **200 балів.**

Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисципліни, що завершуються заліком

4- бальна шкала	200- бальна шкала
3.92	157
3.89	156
3.87	155
3.84	154
3.82	153
3.79	152
3.77	151
3.74	150
3.72	149

4- бальна шкала	200- баль на
5	200
4.97	199
4.95	198
4.92	197
4.9	196
4.87	195
4.85	194
4.82	193
4.8	192
4.77	191
4.75	190
4.72	189
4.7	188
4.67	187
4.65	186
4.62	185
4.6	184
4.57	183
4.52	181
4.5	180
4.47	179

4- бальна шкала	200- бальна шкала
4.45	178
4.42	177
4.4	176
4.37	175
4.35	174
4.32	173
4.3	172
4.27	171
4.24	170
4.22	169
4.19	168
4.17	167
4.14	166
4.12	165
4.09	164
4.07	163
4.04	162
4.02	161
3.99	160
3.97	159
3.94	158

3.7	148
3.67	147
3.65	146
3.62	145
3.57	143
3.55	142
3.52	141
3.5	140
3.47	139
3.45	138
3.42	137
3.4	136

4- бальна шкала	200- бальна шкала
3.37	135
3.35	134
3.32	133
3.3	132
3.27	131
3.25	130
3.22	129
3.2	128
3.17	127
3.15	126
3.12	125
3.1	124
3.07	123
3.02	121
3	120
Менше 3	Недос татньо

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни Оцінка з дисциплін, **формою підсумкового контролю яких є залік** базується на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за **двобальною шкалою «зараховано» або «не зараховано»**. Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність бал не менше **60%** від максимальної суми балів з дисципліни (**200 балів**). Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4- бальну шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки. Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Таблиця 3

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

таблиці:

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

13. Методичне забезпечення

Враховуючи специфічні особливості сучасного стану професійної підготовки та активізацію науково-інформаційних процесів, подвоєння обсягів наукової інформації, складність навчальних програм, зростання темпів навчання кафедри необхідно вирішити наступні професійні задачі:

- а)** впроваджувати нові технології навчання /технології проблемного навчання, технології інтегрованого міждисциплінарного навчання та ін;
- б)** навчити студентів самостійно вчитися, постійно поповнювати свої знання;
- в)** навчити мислити, діяти, як в типових, так і нетипових ускладнених ситуаціях та самостійно приймати рішення;
- г)** розвивати гнучке, варіативне прогностичне мислення;
- д)** навчити оперувати знаннями, навичками в ускладнених ситуаціях, для цього розвивати банк ситуаційних типових та атипових задач;
- е)** ширше впроваджувати в практику необмежене консультування та індивідуальні заняття з невстигаючими студентами.

На кафедрі створені умови для вивчення дисципліни «Неврологія в т. ч. нейростоматологія»: підготовлені лекції, типографським способом видані навчальні посібники, методичні рекомендації до практичних занять і проведення самостійної роботи., проводиться курація хворих, відробка практичних навиків, вивчення позааудиторних тем. Методичне забезпечення і наявність літератури є достатніми.

Запитання, які виносяться на підсумковий модульний контроль:

НЕВРОЛОГІЯ:

Неврологія як наука, галузь практичної медицини і навчальний предмет.

Головні етапи розвитку неврологічної науки.

Основні етапи розвитку нервової системи.

Анатомо-топографічні відділи нервової системи.

Основні принципи функціонування нервової системи.

Рефлекторний апарат спинного мозку. Рефлекс, рефлекторна дуга. Безумовні рефлекси.

Сухожилкові і периостальні рефлекси, дуги їх замикання.

Кортико-спінальний і кортико-нуклеарний шляхи.

Центральний (спастичний) параліч.

Периферичний (в'ялий) параліч. Патогенез атонії, арефлексії, атрофії.

Топічна діагностика патології довільних рухів.

Синдроми ураження рухового шляху на різних рівнях спинного мозку.

Екстрапірамідна система, анатомічні особливості, функції.

Синдром Паркінсонізму, біохімічні механізми патогенезу.

Види гіперкінезів.

Мозочок, анатомо-фізіологічні особливості, синдроми ураження.

Види атаксій.

Чутливість. Види чутливості, види чутливих порушень.

Типи порушень чутливості. Синдром Броун-Секара.

Анатомо-фізіологічні дані, методика дослідження, синдроми ураження I, II, III, IV, VI пар черепних нервів.

Кора великих півкуль, цитоархітектонічні поля, синдроми ураження.

Агнозія, апраксія, афазія.

Ліквороутворення, склад ліквору у нормі, його відозміни при менінгітах, пухлинах, геморагічному інсульту, туберкульозі.

Клініка менінгеального синдрому.

Електрофізіологічні методи дослідження.

Методи нейровізуалізації в клініці нервових хвороб.

Ультразвукові методи дослідження.

Кровопостачання головного і спинного мозку.

Класифікація судинних захворювань нервової системи.

Варіанти церебральних судинних кризів.

Синдроми проявлення транзиторних ішемічних атак.

Минучі порушення мозкового кровообігу.

Геморагічний інсульт (паренхиматозний та субарахноїдальний крововилив).

Ішемічний (тромботичний і нетромботичний) інсульт.

Принципи недиференційованого і диференційованого лікування інсультів.

Спінальні інсульти.

Профілактика інсультів.

Сучасна класифікація пароксизмальних станів в клініці нервових хвороб.

Патогенетична суть епілепсії, класифікація епілептичних нападів, принципи диференційованого лікування.

Епілептичний статус, клініка, діагностика, лікування.

Неепілептичні пароксизмальні стани – судомні та бессудомні.

Вегетативно-судинні пароксизми.

Синкопальні стани.
Менінгіти (гнійні-первинний, вторинні; серозний).
Енцефаліти (первинні, вторинні)
Ураження нервової системи при грипі, ревматизмі. Герпетичні ураження.
Нейросифіліс, ранні та пізні форми.
Ураження нервової системи за наявності ВІЛ-інфекції.
Туберкульоз нервової системи.
Розсіяний склероз (етіопатогенез, варіанти перебігу, клініка, сучасні методи лікування).

НЕЙРОСТОМАТОЛОГІЯ.

Анатомо-фізіологічні дані, симптоми, методика дослідження V, VII, VIII, IX - XII пар черепних нервів.
Бульбарний і псевдобульбарний синдроми.
Надсегментарний і сегментарний відділи вегетативної нервової системи, їх функції, синдроми ураження.
Синдром Бернара-Горнера.
Цефалгії-патогенетичні механізми появи, клініка, діагностика, лікування.
Мігрень: патогенез, клініка, лікування.
Класична невралгія трійчастого нерва.
Післягерпетичне ураження гілок трійчастого нерва.
Невралгія трійчастого нерва переважно периферичного генезу.
Невралгія носовий кого нерва (синдром Чарліна).
Невралгія вушно-скроневого нерва (синдром Фрей).
Невропатія нижнього альвеолярного нерва.
Невропатія щічного нерва
Невропатія язикового нерва (глосалгія).
Невропатія верхнього альвеолярного нерва.
Ятрогенні невропатії трійчастого нерва.
Гангліоніт війкового вузла (синдром Оппенгейма).
Гангліоніт крило піднебінного вузла (синдром Слюдера).
Гангліоніт вушного вузла.
Гангліоніт під нижньощелепного та під'язикового вузлів.
Гангліоніт шийних симпатичних вузлів.
Пучковий головний біль (кластерна цефалгія).
Невропатія лицевого нерва.
Синдром ураження вузла колінця (синдром Ханта).
Невралгія відієвого нерва (синдром Файля).
Невралгія язикоглоткового нерва.
Невралгія вушного нерва.
Невралгія верхнього гортанного нерва.
Невралгія під'язикового нерва.
Ангіоневротичний набряк (набряк Квінке).
Синдром Россолімо-Мелькерсона-Розенталя.
Синдром Шегрена.

Орієнтовний перелік практичних навичок.

ЗАГАЛЬНА НЕВРОЛОГІЯ

Обстеження обсягу активних та пасивних рухів.

Обстеження тонусу і сили м'язів.

Обстеження сухожилкових, периостальних, шкірних рефлексів(стіло-карпо-радіальних, з біцепса, з трицепса, колінних, ахілових, черевних).

Обстеження патологічних рефлексів (Бабінського, Оппенгейма, Гордона, Шеффера, Россолімо, Бехтерева, Жуковського та інші) та синкінезій.

Обстеження координації рухів (пальце-носова, колінно-п'яткова проби, діадохокінез, проби на дисметрію), виявлення статичної, динамічної атаксії.

Обстеження чутливості (поверхневих, глибоких і складних видів).

Обстеження симптомів натягнення.

Обстеження нюху і смаку.

Обстеження гостроти зору, полів зору, кольоросприйняття.

Обстеження функції очорухових нервів.

Обстеження функцій V нерва.

Обстеження функцій VII нерва.

Обстеження функцій IX-X нервів.

Обстеження функцій XI-XII нервів.

Обстеження вегетативної нервової системи.

Обстеження менінгеальних симптомів (ригідність потиличних м'язів, симптоми Керніга, Брудзинського), реактивних больових феноменів: с-м Менделя, місця виходу малого й великого потиличних нервів.

Обстеження мови, праксису, гнозису, письма, читання, рахунку.

Тракування основних показників допоміжних методів обстеження в неврологічній клініці (електрофізіологічних, ультрозвукових, рентгенологічних, комп'ютерно-томографічних).

14. Рекомендована література:

Зміни та доповнення до переліку літератури (протокол №8 від 29 жовтня 2019року) з дисципліни «Неврологія в т.ч. нейростоматологія»:

Базова література:

1. Неврологія : нац. підручник для студ. вищ. мед. навч. закл. IV р. акред. / за ред. І.А. Григорової [Григорова І.А., Соколова Л.І., Герасимчук Р.Д., Гриб В.А., Дзяк Л.А., Козьолкін О.Я.]. - К. : Медицина, 2015. - 640 с. 2 - друге вид., виправлене.
2. Неврологія з нейростоматологією : Навч. посібник для студ. стомат. факультетів вищ. мед. навч. закладів / за ред Л.І. Соколової. - К. : ВСВ "Медицина", 2018. - 126 с.
3. Діагностичні алгоритми в неврології : (рек. Вченою радою ІФНМУ (прот.№12 від 27.10.2015) / Н. П. Яворська, В. А. Гриб, В. В. Смілевська, С. І. Генік ; за ред. Яворської Н.П. - К. : Видавничий дім Медкнига, 2016. - 40 с.

4. Топічна діагностика патології нервової системи. Алгоритми діагностичного пошуку. Шкробот С.І., Салій З.В., Бударна О.Ю.. Укрмедкнига,2018,156с.
5. Методи обстеження неврологічного хворого: навч. посібник/за ред.. Л.І.Соколової, Т.І.Ілляш. К.,2015.144с.
6. Медицина невідкладних станів. Екстрена(швидка) медична допомога: підручник/І.С.Зозуля,В.І.Боброва,Г.Г.Роцин та інші;/ за ред.. І.С.Зозулі.-3-є видання, пер.та доп..-Київ.-ВСВ «Медицина».-2017.-960с.
7. Негрич Т.І.,Боженко Н.Л.,Матвієнко Ю.Щ. Ішемічний інсульт: вторинна стаціонарна допомога:навч.посіб.Львів:ЛНМУ імені Данила Галицького, 2019.160с.
Допоміжна література:
1. Неврологія : підручник для вищ. навч. закл. I-III р. акред. / Т. І. Кареліна, Н. М. Касевич ; за ред. Н. В. Литвиненко. - 2-ге вид., виправлене. - К. : Медицина, 2017. - 288 с.
2. Актуальные вопросы неврологии/под. ред..В.Л.Голубева. М.:МЕДпресс-информ,2019.-488с.
3. Боженко М.І.,Негрич Т.І.,Боженко Н.Л.,Негрич Н.О. Головний біль. Навчальний посібник.-К.: Видавничий дім Медкнига,2019.-48с.
4. Неврология: национальное руководство/ под. ред.. Е.И.Гусева, А.Н.Коновалова, В.И.Скворцовой.2-е узд.,перераб.и доп. М.: ГЕОТАР-Медиа,2018.-Т.!.-880с.
5. Мисулис К.Є.,Хед Т.К.Справочник по неврологии Неттера/пер.с англ.. М.:МЕДпресс-информ, 2019.-608с.
6. Гудфеллоу Д.А. Обследование неврологического больного/пер.с англ.:под ред. В.В.Захарова.-М.: ГЕОТАР-медиа,2017.-208с.
7. А.Л.Сидалковский,И.А.Дюдина. Прикладная неврология. Клиника современной неврологи: «Аксимед»,2019.-541с.
Посібники та підручники з неврології англійською мовою:
1. Neurology = Неврологія : texbook for students of higher education establishments - medical universities, institutes and academies. / edit by L.A.Hryhorova, L. I. Sokolova. - К. : AUS Medicine Publishing, 2017. - 624 с.
2. Neurology: Clinical Cases [Текст] = Неврологія=Клінічні задачі : A practical guide for students of higher medical education institutions of the IV level.of accred. (Recom.MHU №2 as of Juli 1, 2012) / L. Sokolova, L. Panteleienko, T. Dovbonos, V. Krylova ; edit by L. Sokolova. - К. : AUS Medicine Publishing, 2016. - 96 с.
3. Stuhan Davis. Neurology: NEUROLOGY CLINICAL PRACTICE AND CRITICAL CARE: The Clinical Practice of Neurology (Kindle Edition) Amazon Digital Services LLC (August 22, 2019).
4. Mervat Wahba. The Clinical Practice of Critical Care Neurology: clinical localization, Diagnosis & Treatment in Clinical Neurology and Neuroanatomy, of
5. Neurological disorders and the investigative modalities (Kindle Edition) Amazon Digital Services LLC (August 8, 2019)
6. Pietro Mazzoni, Toni Pearson, Lewis P Rowland. Merritt's Neurology Handbook (Hardcover) LWW; Thirteenth edition (October 3, 2015).

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

КАФЕДРА НЕВРОЛОГІЇ

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
член-кореспондент НАМН України,
професор, д.м.н. М.Р. Гжегоцький

2020 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Неврологія в т.ч. нейростоматологія

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 221 «Стоматологія»

факультет стоматологічний, курс IV

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри неврології
протокол № 1
від 28" серпня 2020 р.
завідуюча кафедрою неврології:
професор, д.м.н. Т.І. Негрич

Затверджено
профільною методичною комісією
з терапевтичних дисциплін
протокол № 1
від " 10 " вересня 2020 р.
Голова профільної методичної комісії:
професор, д.м.н. О.М. Радченко

Робоча навчальна програма дисципліни «Неврологія, в т.ч. нейростоматологія» складена відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти, за спеціальністю 221 «Стоматологія» для студентів IV курсу стоматологічного факультету складена д.м.н., проф. Негрич Т.І., к.м.н., доц. Король Г.М. та доц. Малярською Н.В. на підставі примірної програми навчальної дисципліни «Неврологія в т.ч. нейростоматологія», що затверджена ДУ «Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти МОЗ України» 5.06.2017р. та навчальної програми, затвердженої профільною методичною комісією з терапевтичних дисциплін (протокол № 4 від 21.02.2019 року).

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри неврології 29.10.2019р. (протокол № 8) та на засіданні профільної методичної комісії з терапевтичних дисциплін 14.11.2019р. (протокол №2.)

Рецензенти:
Завідувач кафедри внутрішньої медицини №2 д.м.н., проф. Радченко О.М., к.м.н., доц. Філіпюк А.Л.

Зміни та доповнення до Навчальної програми з дисципліни «Неврологія в т.ч. нейростоматологія» для студентів IV курсу стоматологічного факультету підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» на 2019-2020 навчальний рік

№п/п	Зміст внесених змін(доповнень)	Дата і № протоколу засідання кафедри	Примітка
1.	Змінено та доповнено перелік Базової літератури	29 жовтня 2019 року № 8	
2.	Змінено та доповнено перелік Допоміжної літератури	29 жовтня 2019 року №8	

Завідувач кафедри неврології

д.м.н., професор Негрич Т.І.

Зміни та доповнення до Навчальної програми з дисципліни «Неврологія в т.ч. нейростоматологія» за 2020-2021 рік не вносились.

Завідувач кафедри неврології

д.м.н., професор Негрич Т.І.